

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku J.S.
przy uczestnictwie K.S.M., K.S. i K.X.
o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia
o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 19 lutego 2016 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestników kwoty
po 80 (osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z naruszenia art. 1019 § 2 w związku z art. 1019 § 1 i art. 84 § 1 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego postanowienia nie pozwala stwierdzić, żeby skarga kasacyjna wnioskodawczyni była oczywiście uzasadniona, a zatem w sposób ewidentny i widoczny już na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, nie publ. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, BSN 2003, nr 5, poz. 8).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczyni nie powołała się na tego rodzaju wadliwość zaskarżonego orzeczenia ani tego rodzaju wadliwość postępowania przeprowadzonego przed Sądem drugiej instancji. Wnioskodawczyni we wniosku odwołała się przede wszystkim do postanowienia Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 r. (III CSK 210/15, nie publ.), w którym wyrażony został pogląd, że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku lub od skutków prawnych niezłożenia takiego oświadczenia może niewątpliwie nastąpić także z powodu istotnego błędu co do prawa dotyczącego treści czynności prawnej. W razie stosowania art. 84 k.c. na podstawie odesłań zawartych w art. 1019 k.c. uzasadniona jest ze względu na specyfikę przyjęcia spadku jedynie - zarówno w odniesieniu do błędu, co do prawa, jak i błędu co do faktów - modyfikacja dotycząca okoliczności, które doprowadziły do powstania błędu. W świetle art. 84 k.c., składający oświadczenie woli może powołać się nawet na błąd przez siebie

zawiniony. W celu jednak ochrony innych osób możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli skierowanego do oznaczonego adresata została w przypadku czynności prawnych odpłatnych dopuszczona tylko wtedy, gdy błąd został przez adresata wywołany lub gdy adresat wiedział o błędzie albo mógł go z łatwością zauważyć (art. 84 § 1 zdanie drugie k.c.). Te dodatkowe przesłanki prawnej doniosłości błędu nie są aktualne w odniesieniu do przyjęcia spadku. Skutki przyjęcia spadku dotyczą jednak zarówno spadkobiercy, jak i innych osób. Względ na to przemawia za uzależnieniem prawnej doniosłości błędu w zakresie zastosowania art. 1019 k.c. nie tylko od tego, aby dotyczył on treści przyjęcia spadku i był istotny, ale i od tego, aby nie stanowił następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkobiercę. Ocena w tym względzie powinna być dokonana na podstawie okoliczności każdego indywidualnie rozpatrywanego przypadku i uwzględniać przeciętny stan świadomości prawnej społeczeństwa.

Wnioskodawczyni wyjaśniła, że we wniosku powołała się na dwa rodzaje błędów mających uzasadniać uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, a mianowicie błąd co do faktów polegający na braku wiedzy o długach alimentacyjnych brata oraz błąd co do prawa, polegający na braku świadomości, jakie skutki spowoduje niezłożenie oświadczenia o przyjęciu spadku w ustawowo określonym terminie. Podstawowym zarzutem, jaki wnioskodawczyni sformułowała pod adresem zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale i rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, które przecież nie podlega kontroli w ramach postępowania kasacyjnego, jest to, że zapadły one „w całkowitym oderwaniu od indywidualnej sytuacji wnioskodawczyni, której Sądy obu instancji w ogóle nie zbadały”. Trzeba jednak podkreślić, że to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar wykazania jej indywidualnej sytuacji, usprawiedliwiającej niezłożenie w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia, dokonane na podstawie tego materiału dowodowego, jaki wnioskodawczyni zaoferowała Sądom obu instancji wskazują na to, że wnioskodawczyni wiedziała o pewnych długach spadkodawcy i pomagała mu je spłacać jeszcze za życia, wiedziała także o długach alimentacyjnych spadkodawcy, a niezłożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza

wynikało z niezachowania przez nią należytej staranności w prowadzeniu swoich spraw. Wnioskodawczyni nie objęła wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ani zresztą także podstawami skargi, naruszeń prawa procesowego przez Sądy *meriti* poprzez pominięcie jakichś zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych, które by zmierzały do wykazania takiego obrazu stanu faktycznego sprawy, na jakim zbudowała przesłanki wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, chociaż nie znajduje on potwierdzenia w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia (art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 520 § 2, art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804), Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw